Nárys vnímání významných českých politiků v době první republiky z pohledu Svatého stolce*

Marek Šmíd

1. Významné osobnosti československého politického života

Cílem této studie je reflexe významných osobností politického života meziválečného Československa tak, jak si jich v této době všímal Svatý stolec (apoštolský nuncius, státní sekretář, katolická hierarchie, osobnosti *Československé strany lidové* atd.) na stránkách dopisů, telegramů či prohlášení směřujících do/z Vatikánu v období od vzniku samostatného Československého státu do svatováclavského milénia v roce 1929, uložených v nedávno zpřístupněném *Tajném vatikánském archivu*, jejž se pro období pontifikátu papeže Pia XI. v letech 1922–1939 rozhodl papež Benedikt XVI. představit odborné veřejnosti v roce 2006.

V souvislosti s tématem jistě napadají čtenáře mnohé otázky: Jak budou čeští politici vnímáni vatikánskou stranou? Jaký prostor jim Svatý stolec věnuje? Je jejich recepce pozitivní či převážně negativní, popř. v rozporu s jejich pozicí v samotném Československu? Na tyto a další otázky se předkládaná studie snaží odpovědět, avšak právě již název tohoto článku v sobě skrývá přinejmenším dva možné problémy. Na jedné straně se jedná o rozsáhlý soubor dokumentů, kdy období první republiky let 1918–1929 pokrývá na šedesát tisíc stran archiválií, na druhé straně si však jen malá část z nich všímá života, činnosti a politicko-náboženských názorů jednotlivých výrazných osobností života ČSR, takže celkový obraz politických představitelů skládáme z drobných informací, střípků a postřehů, jež tvoří celkový, ne však komplexní pohled Svatého stolce na vlivné osobnosti politického života Československa let 1918–1929.

Autor si všímá vrcholných představitelů Československého státu, Tomáše Garrigua Masaryka a Edvarda Beneše, významných mužů tzv. Pětky, orgánu složeného z představitelů českých státotvorných stran, ze-

* Studie vznikla za podpory grantu *Vatikán a Československo v letech 1918–1938* (číslo grantu GA409/08/0121).

jména Antonína Švehly, Jana Šrámka, Aloise Rašína a Rudolfa Bechyně, a ostatních čelných politiků a diplomatů československého politického života – Karla Kramáře, Vlastimila Tusara, Jana Černého, Kamila Krofty, Václava Klofáče, Gustava Habrmana, Jaroslava Stránského a Václava Myslivce, přičemž analyzuje nejen jejich vztah k republice, její vládě a vrcholným představitelům, ale všímá si rovněž jejich náboženského života, duchovních hodnot a vztahu ke katolicismu. Vzhledem k poměrně rozsáhlému a členitému materiálu je následující text pouze přehledem hlavních tendencí a jevů, jenž se primárně zaměřuje na ty české politiky, kterým je v *Tajném vatikánském archivu* (Archivio Segreto Vaticano) věnována patřičná pozornost.

Můžeme předeslat, že pouze ke čtyřem osobnostem československého politického života – T. G. Masarykovi, E. Benešovi, J. Šrámkovi a A. Švehlovi – existují ve fondech *Tajného vatikánského archivu* samostatné fascikly s jejich jmény, avšak tyto a další osoby jsou reflektovány v mnoha dalších fasciklech, zastoupených zejména ve fondech *Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Austria-Ungheria*, *Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia* a *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*.[1]

Studie primárně seznamuje čtenáře s osobnostmi českého politického tábora, role slovenských politiků této doby je systematicky a detailněji zpracovávána slovenskou stranou.[2]

---

1 Pro podrobnější uspořádání fondů *Tajného vatikánské archivu* viz Marek Šmíd, „Co skrývají vatikánské archivy k období první republiky let 1918–1929," *Církevní dějiny* 4, č. 7 (2011): 55–62.

2 Např. Alena Bartlová, „Ferdinand Juriga, prelát Andrej Hlinka a Jozef Tiso – traja čelní predstavitelia Slovenskej ľudovej strany v rokoch 1905–1945," in *Osobnost v církvi a politice: Čeští a slovenští křesťané ve 20. století*, ed. Pavel Marek a Jiří Hanuš, Brno: CDK, 2006, s. 257–269; Martin Holák, „Katolícka cirkev v politike Hlinkovej slovenskej ľudovej strany (1918–1938)," in *Česko-slovenská historická ročenka*, ed. Vladimír Goňec, Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 237–250; Róbert Letz, „Hlinkova Slovenská ľudová strana: Pokus o syntetický pohľad," in *Slovenská ľudová strana v dejinách 1905–1945*, ed. Róbert Letz, Peter Mulík a Alena Bartlová, Martin: Matica slovenská, 2006, s. 12–108; Róbert Letz, „Andrej Hlinka – Ferdinand Juriga, spojenci a rivali v slovenskej politike 1918–1938," in *Ferdinand Juriga: Ľudový smer slovenskej politiky*, ed. Miroslav Pekník a kol., Bratislava: Ústav politických vied SAV, 2009, s. 194–231; Valerián Bystrický, „Andrej Hlinka a HSĽS v druhej polovici 30. rokov (zahraničnopolitické predstavy)," in *Ferdinand Juriga*, s. 362–390; Emília Hrabovec, „Slovensko a Svätá stolica 1918–1939 v kontexte medzinárodných vzťahov," in *Slovensko a Svätá stolica*, ed. Marta Dobrotková a Mária Kohútová, Trnava: Filozofická fakulta Trnavskej univerzity, 2008, s. 184–222; Emília Hrabovec, „Andrej Hlinka – kňaz a politik očami Svätej stolice 1918–1927," in

2. Tomáš Garrigue Masaryk a Edvard Beneš

Osobnosti prezidenta T. G. Masaryka (1850–1937) a jeho hodnocení ze strany Svatého stolce byla věnována samostatná studie,[3] proto se zde omezíme jen na nejstručnější hodnocení. K osobě samotného T. G. Masaryka existují mezi vatikánskými archiváliemi ve fondu týkajícím se meziválečného Československa 20. let následující fascikly, v nichž figuruje Masarykovo jméno, s názvy *Prezident republiky*,[4] *Potenciální cesta prezidenta Masaryka do* Říma,[5] *Prezident Masaryk a tiberský pontifikát*,[6] *Rozmluva prezidenta Masaryka se zástupci evangelíků*[7] a *Rozhovor katolických novinářů s prezidentem Masarykem*.[8] Ty se dále dělí do dalších složek: týkají se prezidentových proklamací, nemocí, audiencí, životních výročí, myšlenek, spisů, rozhovorů, domácích a zahraničních cest, avšak významná a výrazná osobnost prezidenta prostupuje celý archivní fond let 1918–1929. Se jménem E. Beneše jsou spojeny ve zmíněných letech v *Tajném vatikánském archivu* čtyři fascikly, avšak ty se výhradně týkají jeho politické činnosti v ČSR i v Evropě: *Rozhovor E. Beneše s kardinálem Gasparrim*,[9] *Cesta E. Beneše do Paříže za účelem podepsání smlouvy*,[10] *Články proti E. Benešovi*[11] a *Cesta ministra Beneše do Říma*.[12]

Vztah Vatikánu k nové středoevropské republice se navenek projevoval na počátku 20. let takřka chladným až nepřátelským postojem.[13] Pro-

---

Pohľady na osobnosť Andreja Hlinku, ed. Róbert Letz, Martin: Matica slovenská, 2009, s. 124–156.

3 Marek Šmíd, „Prezident Tomáš Garrigue Masaryk ve Vatikánských archivech v letech 1918–1929," *Církevní dějiny* 3, č. 5 (2010): 39–50.

4 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 8, karton 30.

5 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, IV. období, karton 52, pozice 45.

6 Tamtéž, karton 91, pozice 88.

7 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 33, karton 174.

8 Tamtéž, oddělení 55, karton 479.

9 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, karton 52, pozice 46.

10 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 38, karton 225.

11 Tamtéž, oddělení 41, karton 257.

12 Tamtéž, oddělení 44, karton 297.

13 František X. Halas, *Fenomén Vatikán: Idea, dějiny a současnost papežství: Diplomacie Svatého stolce: České země a Vatikán*, Brno: CDK, 2004, s. 545.

to tak velmi pozorně sledoval Masarykovy pobyty na území Itálie, které slibovaly v osobním setkání představitelů obou stran zlepšení chladných vztahů. Bývalo totiž zvykem, že každá významná politická osobnost, jež do Říma zavítala, spojila návštěvu italského krále s návštěvou papeže. Masaryk pobýval v Itálii ve 20. letech celkem třikrát: v roce 1921, 1922 a 1924, avšak nikdy se s papežem nesetkal.[14] K následnému ochlazení vztahů došlo po Husových oslavách a Marmaggiho aféře v létě 1925, avšak již druhá polovina 20. let přinesla jejich zlepšení; Masaryk ustoupil ze svého radikalismu a přestal proti katolické církvi cíleně útočit, Vatikán překonal paušalizující pohled na československého prezidenta, který na Svatý stolec působil komplexněji než odsudek z počátku 20. let, kdy konstatoval, že „dva nejmocnější a nejvlivnější muži, Masaryk a Beneš, jsou zednáři, socialisti a svým založením antiklerikálové."[15]

Velmi specifický byl postoj Svatého stolce vůči ministru zahraničí Edvardu Benešovi (1884–1948). Ačkoliv jeho názory Vatikán na jedné straně považoval za názory Masarykovy, tudíž protikatolické a proticírkevní – viz poslední uvedená citace a zřejmě nejevidentněji během tzv. boje za nominační právo,[16] vážil si na druhé straně jeho činnosti na poli mezinárodní politiky, jeho úsilí o mír v Evropě, jeho relativně vstřícného, nicméně pragmatického vztahu vůči katolické církvi a dokázal ocenit jeho zásluhy při navazování diplomatických vztahů se Svatým stolcem, vyjednávání o odluce církve od státu[17] a uzavření tzv. modu vivendi, kte-

---

14 Antonín Klimek, *Boj o Hrad: Hrad a Pětka: Vnitropolitický vývoj Československa 1918–1926 na půdorysu zápasu o prezidentské nástupnictví*, sv. 1, Praha: Panevropa, 1996, s. 181; Jiří Kovtun, *Republika v nebezpečném světě: Éra prezidenta Masaryka 1918–1935*, Praha: Torst, 2005, s. 319; Jan Herben, *T. G. Masaryk*, Praha: Sfinx, 1947, s. 340, 341, 347. Masarykovými cestami do Itálie se v *Tajném vatikánském archivu* nejpodrobněji zabývají fondy *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, karton s názvem *Možná cesta pana prezidenta do Říma* a *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, karton s názvem *Cesta pana prezidenta do Itálie*.

15 „… i due uomini più influenti, il Masaryk e il Benes, sono massoni, socialisti e anticlericali spinti." Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Austria-Ungheria*, III. období, karton 588, pozice 1456–1458, Micara Gasparrimu dne 1. listopadu 1920, p. 60. Srovnej: Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, IV. období, karton 13, pozice 11, Kašpar Borgongini-Ducovi dne 13. ledna 1923, p. 54–55.

16 Např. Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Austria-Ungheria*, III. období, karton 613, pozice 1486–1487, Skrbenský Gasparrimu dne 16. května 1920, p. 47–48.

17 Miloš Trapl, Začlenění římskokatolické církve do české společnosti po roce 1918, in *Československo 1918–1938: Osudy demokracie ve střední Evropě*, sv. 1, ed. Jaroslav Valenta,

rým urovnal ve druhé polovině 20. let dlouholetý spor Československa s Vatikánem.[18]

Sám E. Beneš, matrikový katolík, římskou kurií však označovaný jako konzervativní a pragmatický socialista-zednář,[19] do náboženských bojů první republiky nevstupoval, přičemž v roce 1920 zcela odmítl i nově vzniklou *Církev československou*, avšak spíše s ohledem na mezinárodní komplikace než osobní postoje.[20] Vstřícné hodnocení Edvarda Beneše ve Vatikánu bylo značnou zásluhou předsedy *Československé strany lidové* Jana Šrámka, který si E. Beneše vážil jako politika a diplomata.[21] Ve 30. letech dokonce Svatý stolec pochopil, že „v době lavinovitého nástupu totalitních režimů byl Beneš z hlediska církevních dogmat pobloudilá ovečka, ale v dané situaci nejlepší možná volba nejen pro jeho stát, ale i pro Evropu."[22]

Z domácích katolíků byli vůči ministru zahraničí Edvardu Benešovi nejkritičtější katoličtí intelektuálové, z nichž nejvíce Jan Scheinost a Jaroslav Durych,[23] avšak jejich hlas byl poměrně slabý a jejich vliv na současníky zanedbatelný. Je možná překvapivé, že v *Tajném vatikánském archivu* chybějí rozsáhlejší a přesnější informace o osobnosti E. Beneše, avšak domníváme se, že právě ministr zahraničí, jenž pobýval v Itálii ve 20. letech poměrně často a mnohokrát vstupoval do osobního i písemného kontaktu se Svatým stolcem, nebyl Vatikánu onou neznámou,

---

Emil Voráček a Josef Harna, Praha: Historický ústav AV ČR, 1999, s. 144.

18 Podrobněji: Jiří Koníček, *Modus vivendi v historii vztahů Svatého stolce a Československa: Církevně-politický vývoj v letech 1918–1993*, Olomouc: Společnost pro dialog církve a státu, 2005, s. 77 a dále.

19 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, IV. období, karton 138, pozice 109, bez podpisu a datace, p. 53.

20 Tamtéž, III. období, karton 2, pozice 2, Arata Gasparrimu dne 8. října 1921, p. 8–11.

21 Miloš Trapl, *Politický katolicismus a Československá strana lidová v Československu v letech 1918–1938*, Praha: SPN, 1990, s. 22. Vztahem Jana Šrámka a Edvarda Beneše se v *Tajném vatikánském archivu* nejpodrobněji zabývají fondy *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, karton *Různé politicko-náboženské záležitosti* a fond *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, karton *Jednání monsignora Šrámka*.

22 Antonín Klimek, *Boj o Hrad: Kdo po Masarykovi? Vnitropolitický vývoj Československa 1926–1935 na půdorysu zápasu o prezidentské nástupnictví*, sv. 2., Praha: Panevropa, 1998, s. 452.

23 Jan Scheinost, „Dokonalý amatérismus," *Rozmach* 4 (1926): 500; *Jaroslav Durych: Publicista*, ed. Zuzana Fialová, Praha: Academia, 2001, s. 170–172.

vzdálenou osobností, k jejímuž profilu by Svatý stolec potřeboval příliš mnoho slov.

3. Antonín Švehla

Rovněž muži tzv. Pětky patřili mezi nejvýraznější osobnosti meziválečného politického života ČSR.[24] Z nich mezi nejschopnější náležel bezpochyby politik, předseda *Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu*, statkář, muž 28. října Antonín Švehla (1873–1933), jenž zastával od roku 1918 post poslance *Revolučního Národního shromáždění* a následně *Národního shromáždění*. V letech 1918–1920 vykonával post ministra vnitra, podílel se na vzniku a fungování výše uvedené Pětky a ve 20. letech zastával postupně post předsedy tří československých vlád. Téměř čtvrt století stál v čele Agrární strany, podařilo se mu úspěšně vyvažovat tlaky vyvíjené prezidentem, koaličními stranami a dramatickým politicko-sociálním kontextem. Nebude vůbec nadnesené, když budeme Antonína Švehlu považovat za nejvýznamnějšího muže vnitřního politického života republiky.

Vatikán vnímal jeho osobnost převážně pozitivně – zřejmě si byl vědom jeho obětavého a záslužného působení v politice mladé republiky – a ocenil např. zavedení tzv. Švehlova klíče po vzniku Československa pro volbu členů *Národního výboru*, v němž byli podle výsledků posledních voleb do říšské rady v roce 1911 zastoupeni i čtyři lidovečtí zástupci, což zachránilo katolický tábor před ústupem do opozice či politickým propadem. Vatikán jej oceňoval jako vůdčí osobnost Pětky, avšak nebyl vůči němu nekritický: „Ministr vnitra Švehla je vlastníkem rozsáhlého majetku na venkově a hlavou agrárníků. Nevěnoval se studiu, ale má selský rozum. Je důvěrníkem a přítelem Kroihera, jenž je předsedou Jednoty kněží.“[25]

Rovněž si Vatikán cenil jeho kritického postoje vůči nově vzniklé *Církvi československé*. Státnicky prozíravý Antonín Švehla věděl, že cír-

---

24 K osobnosti Antonína Švehly existuje v *Tajném vatikánském archivu* pouze jediný karton s názvem *Pražská diecéze. Třetí Švehlova vláda*, uloženém ve fondu *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*.

25 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Segreteria di Stato*, anno 1920, rubrika 239, karton 2, Micara Gasparrimu dne 30. května 1920, p. 165.

kevní rozbroje k pozitivnímu obrazu ČSR v Evropě nepřispějí.[26] Po smrti prvního patriarchy *Církve československé* Karla Farského (1880–1927) jasnozřivě prohlásil, že jeho smrt bude mít na život nedávno vzniklé církve velký vliv.[27] Vatikán si cenil, že Šrámkova *Československá strana lidová* byla součástí Švehlových vlád; v první Švehlově vládě, jež byla sestavena v říjnu 1922, spravovali lidovci dvě ministerstva, a to ministerstvo spravedlnosti (Josef Dolanský) a ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy (Jan Šrámek).[28]

Ve stejném roce informoval apoštolský nuncius v Praze Clemente Micara (1879–1965) státního sekretáře Pietra Gasparriho o osobnosti Antonína Švehly následujícími slovy: „Švehla je člověk vážný, usedlý a klidný. Jednu dobu byl velkým nepřítelem katolíků, ale nyní se říká, že se zklidnil. Monsgr. Šrámek má na něho velký vliv. Není to člověk valného vzdělání a pravidelných studií, ale je přirozeně nadaný a má sedlácký rozum. Těší se respektu v politických kruzích a dovede se obratně pohybovat ve vnitřní politice. Je velmi nakloněn spolupráci s Němci.“[29] Po Marmaggiho aféře v roce 1925 považoval Švehla nunciův odjezd z ČSR za nevhodný, předčasný a neuvážený, avšak přál si rychlé urovnání vzájemných diplomatických vztahů.

Jeho vstřícné přijímání Vatikánem nekalila ani skutečnost, že byl Antonín Švehla vnímán jako tlumočník Masarykových názorů.[30] Zřejmě byla Svatému stolci sympatická i názorová odlišnost A. Švehly od E. Beneše. Zplnomocněnec Svatého stolce Pietro Ciriaci (1885–1966) označil v roce 1927 A. Švehlu za „schopného a odhodlaného politika, který si

---

26 Ferdinand Peroutka, *Budování státu*, sv. 1/2 (1918–1919), Praha: Academia, 2003, s. 118.

27 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, IV. období, karton 3, pozice 2, Ritter Gasparrimu dne 18. června 1927, p. 97.

28 Vladimír Dostál, *Antonín Švehla: Profil československého státníka*, Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1990, s. 111.

29 „Lo Svehla é uomo serio e posato; fu un tempo grande nemico dei cattolici, ma ora mi dicono che si sia moderato. Monsignor Sramek ha grande influenza su di lui. Non é uomo di vasta cultura e non ha fatto studi regolari, é pero di ingegno capace e di buon senso pratico. Gode stima nei circoli politici e gli si riconosce molta abilità specie negli affari di politica interna. É molto inclinato ad un accordo coi tedeschi.“ Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 8, karton 29, Micara Gasparrimu dne 8. října 1922, p. 84.

30 Dostál, *Antonín Švehla*, s. 82 a dále.

počíná rozhodně,“[31] respektive „V československé politice se novým elementem stal Švehla, který je velmi schopný a rychle získává náskok; Švehla chodí najisto…“[32] Na konci 20. let zastával její předseda Jan Šrámek post náměstka předsedy vlády a během Švehlovy nemoci od října 1927 do února 1929 vládu fakticky vedl.[33] Bylo zřejmě zklamáním i pro Vatikán, že se Antonín Švehla na konci 20. let pro špatný zdravotní stav stáhl z veřejného života a v roce 1933 zemřel.

4. Další muži Pětky

Neformální mimoparlamentní československé uskupení *Pětka* bylo častým předmětem analýz Svatého stolce, přičemž informace o něm a jeho členech směřovaly na stránkách dopisů a telegramů do Vatikánu. Vlivným mužem *Pětky*, jenž v sobě spojoval politické a církevní ambice, byl bezpochyby politik, kněz, univerzitní profesor a předseda *Československé strany lidové* Jan Šrámek (1870–1956).[34] S jeho jménem existují mezi vatikánskými archiváliemi, ve fondu týkajícím se meziválečného Československa 20. let, pouze následující dva fascikly *Jednání monsgr. Šrámka*[35] a *Politicko-církevní záležitosti / Cesta monsgr. Šrámka do Říma* z roku 1923,[36] přímo věnované osobnosti Jana Šrámka, avšak archiválie k jeho životu a dílu jsou rovněž reflektovány v dalších fondech, např. *Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Austria-Ungheria* a *Archivio della*

---

31 „… Švehla, il quale è abilissimo e va sempre più guadagnando terreno.“ Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, IV. období, karton 90, pozice 85, Ciriaci Gasparrimu dne 28. května 1927, p. 8.

32 „Vi è un elemento nuovo nella politica cecoslovacca e questo è Švehla, il quale è abilissimo e va sempre più guadagnando terreno. Ma Švehla vuole andare a colpo sicuro…“ Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, IV. období, karton 90, pozice 85, Ciriaci Gasparrimu dne 28. května 1927, p. 8.

33 Dostál, *Antonín Švehla*, s. 133.

34 Referát na téma *Pohled na Jana Šrámka z papežského stolce v době první republiky* byl přednesen na konferenci *Jan Šrámek a jeho doba*, jež se konala dne 23. září 2010 v Olomouci. Příspěvek vyjde v konferenčním sborníku pod stejným názvem.

35 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, IV. období, karton 38, pozice 28.

36 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 10, karton 39.

Segreteria di Stato. Ty se dělí do dalších složek, avšak postrádáme zde širší archivaci Šrámkových stranických proklamací, veřejných vystoupení a projevů, audiencí, životních výročí, myšlenek, spisů, rozhovorů, domácích a zahraničních cest, aktuálního zdravotního stavu, jako tomu bylo např. u prezidenta T. G. Masaryka, který pozornost Vatikánu poutal velmi výrazně.

Pokud spočítáme dokumenty k jeho životu a dílu, nalezneme zde jen velmi málo materiálů k poměrně aktivnímu životu nejvýznamnějšího českého představitele meziválečného politického katolicismu vůbec. Překvapivé je to proto, že Jan Šrámek patřil ve 20. letech mezi nejvýznamnější československé politiky a osobnosti *Československé strany lidové*, navíc působil jako ministr většiny meziválečných vlád a byl poslancem Národního shromáždění Československé republiky. Ke změně pohledu papežského stolce na osobnost Jana Šrámka – a její následné pozitivní přijímání – došlo pravděpodobně v roce 1921, nejpozději však v roce 1922.

Ačkoliv do této doby vnímal Vatikán krátké Šrámkovo působení ve vládě spíše jako „posluhování" liberálnímu režimu, jako kompromisní ustupování z náboženských pozic a slabost katolického tábora,[37] vyslanec ve Vatikánu Kamil Krofta ujistil v říjnu 1921 během osobní schůzky státního sekretáře Pietra Gasparriho (1852–1934), že účast Jana Šrámka a katolických ministrů v československé vládě slouží ku prospěchu katolicismu, neboť vylučuje násilné řešení církevních otázek.[38]

Na přelomu 10. a 20. let poutal pozornost Svatého stolce rovněž politik a ekonom Alois Rašín (1867–1923), jeden z mužů 28. října 1918, zastával po vzniku Československa v letech 1918–1919 a 1922–1923 post ministra financí československé vlády a poslance Revolučního Národního shromáždění a Národního shromáždění za *Československou národní demokracii*. V lednu 1923 na něj byl spáchán atentát, kterému v polovině února podlehl. Pohřeb A. Rašína se konal ve středu dne 21. února 1923 ve 14 hodin v Národním Pantheonu v Praze, o čemž informoval apoštolský nuncius v Praze Clemente Micara dne 20. února vatikánského státního sekretáře Pietra Gasparriho. Do Vatikánu si stěžoval, že katolík

---

37 Tamtéž, oddělení 9, karton 36, Gasparri Micarovi dne 29. prosince 1921, p. 5.

38 Kamil Krofta, *Diplomatický deník 1919–1922*, ed. Jindřich Dejmek, Praha: Historický ústav AV ČR, 2009, s. 223 a 246. Politickou aktivitou Jana Šrámka se v *Tajném vatikánském archivu* zabývají mnohé fondy, zde nejpodrobněji fond *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, karton s názvem *Československé vlády*.

Alois Rašín zemřel bez pokání, bez smíření s církví a nechal se zpopelnit.[39] Vatikán jeho krátkou působnost v životě ČSR vnímal jako aktivitu nacionalistického katolického politika.[40]

Jeden z mála Vatikánu sympatických osobností byl sociálně-demokratický politik, novinář a publicista Rudolf Bechyně (1881–1948), jenž působil po vzniku Československa v letech 1922–1924 jako ministr školství a osvěty, 1925–1926 a 1932–1938 ministr železnic a 1929–1932 ministr pro zásobování lidu. Ve 20. letech se R. Bechyně postavil proti církevní odluce,[41] za což si získal sympatie Vatikánu, který tento čin považoval za opoziční vystoupení vůči ministru zahraničí E. Benešovi.

5. Ostatní významné osobnosti politického života

Jak jsme již zmínili, informace o osobnostech politického života jsou ve fondech *Tajného vatikánského archivu* zastoupeny jen nepočetně, spíše vzhledem k jejich vlivu na církevní a náboženský život v Československu. Domníváme se však, že i přes svoji schematičnost a stručnost poskytují zajímavé svědectví pro vnímání československo-vatikánských vztahů po roce 1918 a cenný doklad poměru katolických elit k mladé Československé republice.

Ostatně slabé zastoupení katolíků (myšleno *Československé strany lidové*) v poválečných československých vládách nevěstilo pro Svatý stolec příliš pozitivního. V první vládě (tzv. Kramářově či všenárodní) byla *Československá strana lidová* zastoupena pouze jedním ministrem, a to ještě bez portfeje, politikem Mořicem Hrubanem (1862–1945),[42] v druhé a třetí vládě (tzv. Tusarově či vládě rudo-zelené koalice) zůstala lidová strana dokonce v opozici. K zlepšení situace českého katolicismu došlo teprve po demisi Tusarovy vlády v roce 1920, nastoupení úřednické vlády Jana Černého a vstupu Jana Šrámka do tzv. Pětky v roce 1921.

---

39 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 8, karton 30, Micara Gasparrimu dne 26. února 1923, p. 112–113.

40 Tamtéž.

41 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, III. období, karton 3, pozice 3, Micara Gasparrimu dne 2. února 1921, p. 28–30.

42 Trapl, *Politický katolicismus a Československá strana lidová*, s. 31.

V souvislosti se složitou vnitropolitickou situací po roce 1918 projevil Svatý stolec zájem o další vlivné osobnosti politického života ČSR. Zde jej zaujal politik a pozdější předseda *Československé národní demokracie* a *Národního sjednocení* Karel Kramář (1860–1937), který působil před první světovou válkou jako poslanec za mladočeskou stranu ve vídeňském parlamentu. Za první světové války se účastnil československého odboje, po válce se v listopadu 1918 stal prvním československým předsedou vlády. V době první republiky stál na konzervativně-nacionalistických pozicích, dostával se do sporů s prezidentem T. G. Masarykem a ministrem zahraničí Edvardem Benešem.

Svatý stolec považoval jeho *Československou národní demokracii* za výrazně nacionalistickou stranu.[43] Její renomé ve Vatikánu navíc ublížila Kramářova otevřená podpora *Církve československé* v roce 1920 a jeho přítele kněze Karla Farského,[44] stejně tak afinita k ekonomickému liberalismu. Jediné sympatie snad mohl ve Vatikánu vzbudit v roce 1920, kdy podrobil kritice ústavu Československé republiky z 29. února a společně s československými katolíky vystoupil proti odluce církve od státu[45] a zřejmě i opozicí vůči Masarykovým názorům, třebaže se ve své negaci názorům Svatého stolce nepřiblížil.

Obavy Vatikánu byly na místě zejména u socialistických politiků, vlivných bezprostředně po roce 1918. Zde jej zaujal politik a novinář Vlastimil Tusar (1880–1924), jenž působil po vzniku Československa ve Vídni jako vyjednavač s představiteli Rakouska. V roce 1919–1920 zastával post druhého československého ministerského předsedy. Vatikán jej těsně po vzniku republiky vnímal jako ideového odpůrce národního demokrata Karla Kramáře[46] a cenil si jeho úsilí při rychlém navázání diplomatických vztahů Československa se Svatým stolcem po roce 1918.[47] Cenil si rovněž jeho přístupu k plánované církevní odluce – v květnu 1920

---

43 Emília Hrabovec, „Der tschechische Katholizismus nach dem Ersten Weltkrieg aus der Sicht des Heiligen Stuhls," *Bohemia: Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder* 45, č. 2 (2004): 427.

44 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Austria-Ungheria*, III. období, karton 595, pozice 1468, bez podpisu dne 13. srpna 1920, p. 54–59.

45 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 8, karton 28, Micara Gasparrimu dne 28. února 1920, p. 16.

46 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Austria-Ungheria*, III. období, karton 600, pozice 1476, Micara Gasparrimu dne 24. dubna 1920, p. 78.

47 Tamtéž, karton 546, pozice 1360, Micara Gasparrimu dne 29. ledna 1920, p. 38–39.

ocenil apoštolský nuncius v Praze C. Micara, že „Tusar mluví o odluce neurčitě a ne v radikální podobě;“[48] a v neposlední řadě i jeho vztahu ke katolickému náboženství, vůči němuž byl po převratu smířlivější než dříve.[49] Po krátkém setrvání na postu předsedy československé vlády a rozkolu uvnitř sociální demokracie rezignoval V. Tusar i na svůj poslanecký mandát a přijal funkci československého velvyslance v Berlíně.

Naproti tomu politik a úředník Jan Černý (1874–1959), který působil od roku 1908 jako úředník na ministerstvu veřejných věcí ve Vídni a od roku 1912 jako přednosta moravského místodržitelství v Brně, si Svatý stolec „získal“ svojí nadstranickou politikou a vnitřní zbožností. V letech 1920–1928 zastával J. Černý post prezidenta politické zemské správy na Moravě; v letech 1920 a 1926 zastával funkci ministerského předsedy úřednické vlády a současně i post ministra vnitra, jejž si udržel v četných vládách ve 20. a 30. letech. Vatikán jej považoval za „věrného praktikujícího katolíka rozhodné energické povahy, jež se naplno projevila během jeho prvního předsednictví, zejména vůči komunistům…“[50]

Zatímco posledně uvedený muž byl v očích Svatého stolce po roce 1918 neznámým politickým nováčkem, historika a diplomata Kamila Kroftu (1876–1945) zřejmě znal Svatý stolec z jeho badatelských pobytů na přelomu 19. a 20. století, kdy K. Krofta strávil v Římě téměř dva a půl roku studiem vatikánských archivů. V roce 1919 byl jmenován profesorem českých dějin, ve stejném roce vstoupil pilný a pracovitý K. Krofta do diplomatických služeb Československého státu. V letech 1920–1921 zastával post vyslance československé vlády ve Vatikánu,[51] svoji funkci vyslance u Svatého stolce však zastával jen krátce.[52] K. Krofta odcestoval do Říma dne 6. března 1920, tedy téměř okamžitě po svém jmenování

---

48 „Il Tusar… ha parlato anche della separazione, ma in termini generali e deboli.“ Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, III. období, karton 3, pozice 3, Micara Gasparrimu dne 10. června 1920, p. 4.

49 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Austria-Ungheria*, III. období, karton 544, pozice 1356, Kordač Gasparrimu dne 30. ledna 1920, p. 80.

50 „È uomo di principii cattolici ed anche di una certa pratica cattolica. È carattere energico e, durante il suo primo ministero, si dimostrò tale, specialmente con i comunisti…“ Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 52, karton 451, Arata Gasparrimu dne 25. března 1926, p. 48.

51 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 9, karton 38, Gasparri Micarovi dne 6. října 1921, p. 6.

52 Tamtéž.

vyslancem, aby se v Římě pustil do náročné práce.[53] Již 12. března požádal vyslanec Krofta o slyšení vatikánského státního sekretáře Pietra Gasparriho. Při přijetí dne 16. března 1920 mu předal pověřovací listiny a dojednal s ním audienci u papeže. O týden později byl první československý vyslanec u Svatého stolce Kamil Krofta poprvé přijat papežem Benediktem XV. (1914–1922). V letech 1921–1925 zastával K. Krofta post vyslance ve Vídni a v letech 1925–1927 v Berlíně. Vatikán si jeho osobnosti cenil zejména pro zásluhy při uzavření modu vivendi mezi ČSR a Vatikánem,[54] kdy od roku 1927 působil jako šéf prezídia ministerstva zahraničních věcí, a uklidnění diplomatických vztahů po Husových oslavách a Marmaggiho aféře v roce 1925.

Pozorně sledoval Vatikán v české politice socialistické proudy, které vedly tvrdý zápas zejména s katolickými stranami, kdy se snažily co nejvíce oslabit jejich sílu a vliv v domácí politice. Takovýmto protivníkem byl politik a publicista Václav Klofáč (1868–1942), který zastával v letech 1918–1920 post ministra národní obrany a poslance *Revolučního Národního shromáždění*, později – v letech 1920–1938 – se stal senátorem. Za první republiky stál v čele *České strany národně sociální*. Vatikán si jej „všímal" pouze v souvislosti s řešením nábožensko-politické otázky v roce 1919, kdy národní demokraté a socialistické strany rozhodly, aby se „kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze stal skladištěm pro potřeby obchodníků"[55] a v roce 1920, kdy po parlamentních volbách „byl ochotný výměnou za některé z ministerstev podpořit Tusarův kabinet. Ale trvalo dlouho než pochopil…, že jeden z vůdců jeho strany, Edvard Beneš, musí zůstat na postu ministra zahraničí."[56]

---

53 Odjížděl s nadějí, že se mu podaří sporné otázky vyřešit v dohledné době. Když přijel designovaný vyslanec do Říma, musel se ubytovat v hotelu, v prvních týdnech zůstával sám bez pomocného úřednického personálu i bez základních potřeb, jakými byl např. psací stroj. Jindřich Dejmek, „Počátky diplomatických vztahů mezi Československem a Vatikánem (1920–1921)," *Český časopis historický* 91 (1993): 226.

54 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, IV. období, karton 91, pozice 85–88, Krofta Gasparrimu dne 8. prosince 1927, p. 24.

55 „… la Chiesa cattolica di s. Nicolao in Prag Altstadt un depositario pei ‚Muster' dei commercianti." Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 11, karton 43, bez podpisu dne 9. srpna 1919, p. 130.

56 „Esso però sembra disposto a prestare il suo appoggio a un gabinetto Tusar, dietro la offerta di alcuni portafogli. La difficoltà però consiste nel conciliare le sue pretese con l'aiuto problematico che porterebbe al gabinetto, tanto più poi che pare sia inteso che il Dr Benes, uno dei capi di tale partito, debba rimanere ministro degli Esteri." Archivio

Ne příliš odlišnou reputaci měl i sociálně-demokratický politik, ministr, poslanec a senátor Gustav Habrman (1864–1932), jenž působil před první světovou válkou jako poslanec říšské rady ve Vídni. Po vzniku Československé republiky se stal poslancem *Revolučního Národního shromáždění* a poslancem a senátorem *Národního shromáždění*. V letech 1918–1925 zastával post ministra školství a ministra sociální péče, přičemž podporoval sekularizaci školství a redukci či likvidaci povinné výuky náboženství.[57] Vatikán jej ve svých záznamech vedl jako ateistu[58] a nepřítele katolicismu, který podporoval odluku církve od státu. Příkladem může být jeho postup v roce 1919, kdy se ve věci církevního majetku sester uršulek v Kutné Hoře vyslovil pro jeho konfiskaci.[59]

Dalším tématem, v němž vystupoval ministr Habrman, byla otázka zřízení teologické fakulty v Bratislavě. Přestože její zřízení podporovala československá vláda, zejména ministr školství G. Habrman a politik, kněz a referent pro církevní záležitosti na ministerstvu s plnou mocí pro správu Slovenska Karol Anton Medvecký (1875–1937) a pražský arcibiskup František Kordač (1852–1934) – republika ostatně potřebovala pro slovenské diecéze mladé, nadšené, republice oddané a ideji čechoslovakismu věrné kněze – Vatikán se postavil proti. Obával se zejména morální integrity kandidátů-profesorů, jež navrhla na jednotlivé katedry fakulty československá vláda v roce 1919, a na její brzké zřízení na počátku 20. let vzhledem k politicko-náboženským okolnostem nenaléhal.[60] Vzhledem k výše zmíněnému není překvapivé, že byl názor Svatého stolce na osobnost G. Habrmana poměrně jasný a přímočarý: „Co chce Habermann, je známo. On nechce bojovat proti Římu, proti církvi, ale chce boj proti Bohu!! Masaryk říká, že je s Habermannem zajedno. Není žádným přítelem katolíků…, ale dělá jen věci dobré, neboť ví, že jinak nás svět opustí.“[61]

Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Austria-Ungheria*, III. období, karton 600, pozice 1476, Micara Gasparrimu dne 24. dubna 1920, p. 78.

57 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 10, karton 39, Kordač Gasparrimu dne 8. března 1922, p. 103–104.

58 Tamtéž, oddělení 15, karton 65, Kašpar Gasparrimu dne 2. února 1919, p. 30.

59 Tamtéž, oddělení 11, karton 43, bez podpisu dne 9. srpna 1919, p. 131.

60 Tamtéž, oddělení 23, karton 100, Gasparri Micarovi dne 23. listopadu 1919, p. 31; Emília Hrabovec, *Dlhá cesta k Rímskokatolickej bohosloveckej fakulte v Bratislave*, Bratislava: Rímskokatolícka bohoslovecká fakulta UK v Bratislave, 2008.

61 „Was Habermann will, ist bekannt. Es ist kein Kampf gegen Rom, gegen Kirche, sondern ein Kampf gegen Gott!! Masaryk sagt, er ist hierin eins mit Habermann… er ist

Vatikán v politickém spektru respektoval spíše nacionalistické než socialistické politiky, i když právě politik a novinář Jaroslav Stránský (1884–1973), jenž zastával po vzniku Československé republiky post poslance za *Československou národní demokracii* v *Revolučním Národním shromáždění* a *Národním shromáždění* republiky Československé, nebyl oním českým nacionalistou, jehož bychom si pod tímto označením představili. Ostatně v roce 1921 J. Stránský z národní demokracie vystoupil, avšak v roce 1925 založil novou *Národní stranu práce*. Po jejím neúspěchu ve volbách v zimě 1925 se jeho strana sloučila s *Československou stranou národně socialistickou*. Vatikán si cenil jeho odporu vůči odluce církve od státu.[62]

V neposlední řadě to byl konzervativní politik a redaktor katolického týdeníku *Naše listy* a revue *Čech* Václav Myslivec (1875–1934), který poutal pozornost Svatého stolce v dramatickém období po vzniku Československa. Myslivec zastával po vzniku *Československé strany lidové* post poslance *Národního shromáždění*. Jeho křídlo podporované pražským arcibiskupem Františkem Kordačem představovalo v rámci *Československé strany lidové* opozici vůči Šrámkově prodemokratické a provládní linii a zároveň patřilo mezi kritiky politiky prezidenta Masaryka.[63] Ve 20. letech se nadchl pro italský fašismus, přičemž se rovněž pokoušel zprostředkovat setkání Radoly Gajdy (1892–1948) s lidoveckým politikem a vyšehradským kanovníkem B. Staškem. V roce 1924 manifestoval V. Myslivec svoji víru při příležitosti kongresu Československé strany lidové v Praze; tehdy vystoupil v poslanecké sněmovně a otevřeně provolal slávu papeži Piu XI.[64]

---

nicht nur kein Freund der Katholiken, sondern ein… Er tut nur schön, weil er weiss, dass sonst die Welt uns verlässt" etc. Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 15, karton 65, bez podpisu a datace, p. 59.

62 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari Cecoslovacchia*, III. období, karton 3, pozice 3, Micara Gasparrimu dne 2. února 1921, p. 28–30.

63 Podrobněji Pavel Marek, „Příspěvek k počátkům politického katolicismu v Čechách: Václav Myslivec mezi katolickou levicí a pravicí," *Obzory: Časopis pro křesťanskou kulturu a konzervativní politiku* 5 (2009): 13–18.

64 Archivio Segreto Vaticano, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Cecoslovacchia*, oddělení 46, karton 342, Marmaggi Gasparrimu dne 10. listopadu 1924, p. 19–28.

Závěr

Může být poněkud překvapivé, že rozsah archiválií, věnovaných osobnostem politického života 20. let 20. století, je vzhledem k rozsahu všech archiválií této doby – přes šedesát tisíc stran dokumentů – poměrně malý, avšak čerpali jsme z nejvýznamnějších informací putujících z domácího prostředí do Vatikánu. Přestože Svatý stolec zajímaly události politické a stranické povahy, postoje vrcholných elit Československa a každodenní život mladé republiky, vatikánské materiály se více týkají církevních záležitostí a věcí bezprostředně spjatých s církevními institucemi, katolickými duchovními, schismatickým vývojem v zemi, majetkem církve, jmenováním biskupů, klérem, církevními představiteli a hierarchií vůbec a v neposlední řadě s náladami obyvatelstva vůči katolické církvi.

Teprve ve 20. letech postupně opadávala intenzívní protikatolická vlna, jež tak ztěžovala život československým katolíkům bezprostředně po světové válce, a čeští katolíci se stávali pevnou součástí české politické každodennosti. Svatý stolec postupně opouštěl od apriorního odmítání socialismu, levicových politických sil v mladé republice a s nimi spojených osobností. Církev se pomalu přizpůsobovala novým státoprávním a vnitrocírkevním poměrům v republice, Šrámkova *Československá strana lidová* se stala provládní, umírněnou, demokratickou a koaliční stranou a katolická víra pozvolna hledala cestu do srdcí lidí. Na konci 20. let akceptoval prezident Masaryk na jedné straně sílu katolicismu, nepřipustil žádný další kulturní boj, nevystupoval proti víře většiny obyvatel země[65] a rovněž ocenil, že se katolicismus postupně s novým státem sžil a zapojil se do jeho demokratických struktur v podobě *Československé strany lidové*, byť mu její předseda Jan Šrámek nebyl osobně sympatický,[66] na druhé straně i Vatikán ustoupil z paušalizujícího a zjednodušujícího, mnohdy nespravedlivého pohledu na českou politickou scénu jako poškozovatelku zájmů Svatého stolce.

---

65 Halas, *Fenomén Vatikán*, s. 53.

66 Miloš Trapl, „Poměr T. G. Masaryka jako prezidenta k římsko-katolické církvi," in *Náboženská dimenze Masarykova myšlení*, Sborník příspěvků z III. ročníku semináře Masarykova muzea v Hodoníně 17. listopadu 1994, Hodonín: Masarykovo muzeum, 1995, s. 63–64. Jana Šrámka neměl v lásce ani další politik *Československé strany lidové*, Jan Jiří Rückl (1900–1938), avšak nebyl s ním v roztržce. S předsedou strany se shodoval především v tom, že stát nemá vhodnější představitele než T. G. Masaryka a E. Beneše.

Český politický katolicismus působil v Československu jako klidná síla, což zcela jistě oceňovali významní čeští politici 20. let. Svatý stolec proto kvitoval jejich postoj a vyvaroval se nadále všech akcí, jež působily nepochopení a odpor vůči katolické církvi. Zcela jistě ocenil, že se v Československu neprosadila odluka církve od státu, nedošlo k vážnějšímu oslabení katolické církve a tzv. Marmaggiho aféra, jež vedla k přerušení československo-vatikánských vztahů, nakonec vyústila na přelomu let 1927–1928 v podpis modu vivendi. Modus vivendi upevnil ve svém důsledku pozice katolické církve v Československu, o čemž svědčily i poklidné svatováclavské oslavy roku 1929, kterých se vedle statisíců věřících účastnili také nejvyšší státní představitelé včetně prezidenta Masaryka. Právě onen posun od radikální touhy řešit náboženskou otázku k celkové umírněnosti, jejž česká společnost včetně prezidenta T. G. Masaryka ve 20. letech prodělala, přispěl ke změně vnímání českých osobností politického života ČSR z pohledu Svatého stolce.

The Perception of Important Czech Politicians in Czechoslovakia from the View of the Holy See over the Years 1918–1929

Key words: Holy See; Vatican Secret Archives; Czechoslovakia 1918–1938; Czechoslovak Politicians; Catholic Church

Abstract: The funds of the Vatican Secret Archives, which were recently made available, cover the period from 1922 to 1939 (the pontificate of Pope Pius XI). It is an immense amount of archival materials, which are principally engaged in the religious affairs of the interwar period. Among the thousands of pages of documents, the article analyses the view of the Holy See on important political persons of the First Czechoslovak Republic (1918–1929). The work is an interesting "probe" into interwar Czechoslovakia and illustrates the familiar context with interesting details and brief remarks by the Church hierarchy. The author of this study reveals to what extent opinions and views of the Holy See were relevant in politics in Czechoslovakia and how consistent or changeable they were over time. The work is complemented by numerous references to literature and other sources.

PhDr. Marek Šmíd, Ph.D.
Historický ústav
Filozofická fakulta Jihočeské univerzity
Branišovská 31a
370 05 České Budějovice